

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ

ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

вул. Січових Стрільців, 73, 11 поверх, м. Київ, Україна, 04053
Тел/факс: (+38 044) 4862878, 4862841, 4862812, 4863070, 4862883
E-mail: info@auc.org.ua www.auc.org.ua

№ 5-155/1/21

від « 9 » березня 2021 року

Президенту України
Зеленському В. О.

Вельмишановний Володимире Олександровичу!

Асоціація міст України висловлює Вам подяку за підтримку децентралізаційної реформи та розвитку місцевого самоврядування в Україні. Ваша підтримка громад, яку Ви, зокрема, висловлювали на засіданні Ради розвитку громад та територій 25 лютого 2021 року, беззаперечно, є показником консолідації зусиль органів влади всіх рівнів для розбудови безпечного та світлого майбутнього України та українців.

Визначником успіху децентралізаційної реформи є стабільність виконання повноважень органами місцевого самоврядування та наявність необхідних ресурсів на місцях. І боротьба з тіньовою зайнятістю, яку здійснюють виконавчі органи рад з 2018 року, є одним із ключових повноважень громад, завдяки якому вони можуть законодавчо впливати на ситуацію з ринком праці та надходженнями коштів від сплати податків як в державний, так і в місцеві бюджети. Так, лише за 2018 рік після надання повноважень органам місцевого самоврядування з контролю за працею було досягнуто вражаючих результатів:

- кількість застрахованих осіб зросла на **387 тис. осіб**, тобто майже в 4 рази більше, ніж у 2017 році (97 тис. осіб);
- кількість найманих працівників зросла на **240 тис. осіб**, тобто в 12 разів більше, ніж у 2017 році (20 тис. осіб);
- рівень безробіття населення віком 15–70 років **знизився до 9,3 %** та досягнув найнижчого показника, починаючи з 2014 року;
- рівень зайнятості населення віком 15–70 років **підвищився до 56,6 %** та досягнув найвищого показника, починаючи з 2014 року.

Тобто, органи місцевого самоврядування об'єктивно найефективнішим чином борються із тіньовою зайнятістю. Більше того, повноваження з контролю за додержанням законодавства про працю на сьогодні є **єдиним законодавчим**

механізмом органів місцевого самоврядування боротьби з тіньовою зайнятістю та впливу на ринок праці.

В той же час, 4 березня Парламент прийняв Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання надмірному тиску на суб'єктів господарювання заходів державного нагляду (контролю) за додержанням законодавства про працю та зайнятість населення» (реєстр. № законопроекту 0958 від 29.08.2019), який позбавляє органи місцевого самоврядування права здійснювати контроль за додержанням законодавства про працю. Прийняття цього Закону призведе до:

- **тінізації зайнятості**, оскільки від контролю усуваються органи місцевого самоврядування, які найбільше зацікавлені у «білій» зайнятості для збільшення надходжень в місцевий бюджет;

- **зменшення надходжень до місцевих та державного бюджетів** у зв'язку з тінізацією зайнятості;

- **порушення трудових прав працівників** через ресурсну неспроможність Держпраці та її територіальних органів оперативно реагувати на такі порушення;

- **порушення соціальних гарантій працівників** у зв'язку зі зменшенням кількості профілактичних, роз'яснювальних та контролюючих заходів з питань праці в громадах;

- **звільнення більше півтисячі працівників місцевого самоврядування** - місцевих інспекторів праці, які здійснюють контроль за додержанням законодавства про працю.

Асоціація міст України зазначає, що прийняття Закону знівелює позитивні досягнення держави щодо вирішення проблеми із тіньовою зайнятістю. Так, тимчасове позбавлення органів місцевого самоврядування права здійснювати контроль за додержанням законодавства про працю через рішення Апеляційного суду м. Києва 14.05.2019 зразу призвело до тінізації ринку праці. За травень-червень 2019 року через відсутність контролю кількість найманих працівників зменшилась на 284 тис. осіб (на 2,7 %), хоча починаючи з січня 2019 року вона зростала. Зазначаємо, що у відповідний період 2018 року кількість зайнятих працівників зростала.

На початок 2021 року контроль за додержанням законодавства про працю здійснювало 562 місцеві інспектори праці у 517 територіальних громадах. У 2020 році органи місцевого самоврядування провели більше тисячі інспекційних відвідувань, які виявили півтисячі неоформлених працівників. Крім того, місцеві інспектори праці провели 31,3 тис. інформаційно-роз'яснювальних заходів, оскільки основним принципом роботи органів місцевого самоврядування є саме профілактика порушень трудового законодавства. Так, наприклад в Криворізькій міській територіальній громаді за 2020 рік та 2 місяці 2021 року місцеві інспектори праці провели більше 306 тисяч інформаційно-роз'яснювальних заходів. Як

наслідок, суб'єктами господарювання офіційно працевлаштовано понад 1,5 тисяч працівників, що підтверджено податковими органами. Це, у свою чергу, забезпечило збільшення надходжень щомісячно до Державного бюджету по сплаті єдиного соціального внеску більше ніж на 1,6 млн грн та до місцевого бюджету майже на 1,3 млн грн по сплаті податку на доходи фізичних осіб. Але, головним є те, що оформлені наймані працівники отримали усі державні соціальні гарантії, а саме:

- оплачувані відпустки, у тому числі, по догляду за дитиною;
- заробітну плату не нижче встановленого державою мінімального розміру;
- страховий стаж для отримання в майбутньому пенсійних виплат.

Звертаємо Вашу увагу, що органи місцевого самоврядування не підмінюють функції територіальних органів Держпраці, а доповнюють їх. Діюча система роботи **унемоżliвлює порушення Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»**, оскільки кожне відвідування роботодавця місцевим інспектором праці ще до його початку реєструється в єдиній державній системі. Більше того, на думку АМУ, повноваження органів місцевого самоврядування здійснювати контроль за додержанням законодавства про працю **відповідає конвенціям Міжнародної організації праці**, оскільки з виконання цього державного повноваження виконавчі органи місцевих рад є підконтрольними органам державної влади, а починаючи з 1 січня 2021 року посвідчення місцевим інспекторам праці видаються тільки після успішного проходження державної перевірки знань. Порівнюючи з Держпраці, органи місцевого самоврядування здійснюють повноваження з контролю не в повному обсязі, а лише з найбільш критичних питань: своєчасна та у повному обсязі оплата праці, дотримання мінімальних державних гарантій в оплаті праці, оформлення трудових відносин.

Делегування органам місцевого самоврядування повноважень щодо здійснення контроль за додержанням законодавства про працю є логічним та послідовним у контексті децентралізаційної реформи, оскільки саме на місцях:

- найкраще знають, які суб'єкти господарювання порушують закон у сфері праці;
- найбільше зацікавлені у детінізації праці з метою зростання зайнятості власної територіальної громади та доходів місцевих бюджетів.

З набуттям чинності Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання надмірному тиску на суб'єктів господарювання заходів державного нагляду (контролю) за додержанням законодавства про працю та зайнятість населення» (реєстр. № законопроекту 0958 від 29.08.2019) боротьба з тіньовою зайнятістю не тільки загальмується, але й відбудеться «відкат» децентралізаційної реформи, оскільки позбавлення органів місцевого самоврядування повноважень по своїй суті суперечить курсу держави щодо її продовження. Звертаємо увагу, що за даними Держстату на 1 лютого цього

року сума заборгованості з виплати заробітної плати становила майже 3 млрд грн, а кількість неформально зайнятого населення у 2020 році становила близько 3,3 млн осіб. Вирішити цю проблему можна лише спільними зусиллями органів державної влади та місцевого самоврядування.

Враховуючи вищезазначене, просимо Вас, вельмишановний Володимире Олександровичу, накласти вето на Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання надмірному тиску на суб'єктів господарювання заходів державного нагляду (контролю) за додержанням законодавства про працю та зайнятість населення» (реєстр. № законопроекту 0958 від 29.08.2019) як на такий, що призведе до тінізації зайнятості та суперечить децентралізаційній реформі.

З повагою

Виконавчий директор

О. В. Слобожан